Ketabton.com

وړانګه

یوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندي
بیا پیړه په ځای ولاړ وي
او تیري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

په ویاړ

د هغه ټولو زمریالو
چې د بنیادمو د ښتونو ځنې
تېځندی د پښو څولانې او د -
لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا
رنګ آدمزاد خپل قجیرقامت
ته ورجګوي او ژوندنور
غوځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ځوک يې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدى[1] شي

ځان په بنش ولې ليکه[2] کړي
چې په شتوکې اودربېدى شي

څه په سرآسمانونې يې
که آسمان ځمکه کېدى شي

په مټ څه لره سر په ده
چې په مټ نرغونېدى شي

په خرډک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خېز نښترېدى شي

د پړو[5] ټل[6] ته ولې پلى[7]
له بريالو چې ملېدى[8] شي

د بازادارهنر دې نه نر ده
که نه يې چتي بازېدى شي

ليت او لار چې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدى شي

۱- نوربېدل = بدلېدل، ۲- ليکه = حساب، ۳- خرډک = يوبوټى، ٤- سود = مطمئن
۵- پړه = ماتې خوړل، ٦- ټل = ډله، جمعيت، ۷- پلټل = يوځاى کېدل، ۸- ملټل = مل کېدل

که سواره لوی فرعونان دي

که کلیمؑ شي کونږېدی شي

د بري لاري بند نه دي

که له سره ځوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د مېړښ کارانو

که په وینه کې د ځان کا

بیا د ختوکوکوښتان ټول

الوتونکی باتوران کا

○

د کلیم دودونه خپل کا

ړانسکوره زوړ جهان کا

پرېباسلی او نتلی[1]

د دوران قهرمانان کا

○

هغه ځوک چې مېړه خېل دی

ټینګ په ننګ او په خپل ځېل[2] دي

د زړه مارږي[3] يې ژوند دی

چې د ښنو زمرو د سېل دی

۱- نتلی = ناتارشوی، ۲- ځېل = هوډ، ۳- مارږي = ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې

ترمې وینې هم رامبیل[1] دی

د خپل تګ دې پاتې شوي

په کولنډ[2] دی که په بنګېل دي

ښې ښنګه بې کوندې[3] شي

چې څانګې[4] همه رشپېل[5] دي

دا طبیب به دې ښنګ روغ کړي

چې بې چارې د شا[6] خېل دي

چې د دروزې[7] یې تښې وي

په وینو پراته غلبېل دی

چې جامه یې کاسیري[8] وي

څه په چېل[9]، څه که بې چېل دي

د باتور انګې[10] وروستې ده

مشرې که په چارخویل[11] دي

۱- رامبیل = یو ګل، ۲- کولنډ = کتخه چې دغوبې، څاروي ښځې ته یې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه یې منع وساتي، ۳- کوندې = کاڼي کټې - خلپل، ٤- څانګې = درې غابنې ۵- رشپېل = چې دغلې رشې پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغنمو دانه - تیلی، ۸- کاسیري = بد لمنې ۹- چېل = پړونې، ۱۰- انګې = یوه لوبه چې وایي انګې انګې مل دی څوک دی ،

۱۱- چارخویل = قرقره،

نه د دین، نه د سا(۱) دین دي
خوار متاژه د سوئېل(۲) دي
شاید بیا خلیل ع زرغون کړي
"مومنان" ټول آذرخېل دي

○

کلیمه لویه کیمیا ده
لا ناپوهه پر دنیا ده
ژوند په هر اړیکي وي چې
کلیمې ته یې اړتیا ده

○

د جهان د سمام(۳) پېښتې
وړې تندي باندې مېړونه
د ملخې نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګیالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه یم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادین = اړولې ځمکه، ۲- سوئېل = دریمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس - توزیز

په جرګه کار چې لر و بر کړي
بلالي ؓ هغه بانګـ[1]ـونه
چې دا ځمکه دخدای کور کړي
دي هغه دخښتن مـلـونه

ننګیالي دي شاه میړونه
لکه حق یې کړي وړه وي
د ننګیال په مټ، په توره
دلته ارد خښتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
د ننګیال د مزري زړه وي
تور ځنګلونه[2] خوندي وي
حق ننګي یې غرین کړه[3] وي
ساه یې واچوي جوش[4] کې
له پیړو پیړو چې مړه وي
دناحق وړه[5] بتول پړه کړي
وړه هغه کړي، چې تل پڅ وي

١- بانګونه= آذانونه، ٢- تورځنګلي= باطل کاره، ٣- غرین کړه= قلا- سنګر
٤- جوشه= تنه ، ٥- وړه= بریالي .

د ګیدړې په اوږو نه شي
چې په غړمب د ښتو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نیزو شي
په منښتو[1] نه بو دېږي
چې په وینو په خولو شي
چې د باز شوخي ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګیالي یې شي ګوللی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاریخ بهیر ګړولی
کله څوک بې هوډیالو شي؟
د راسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لینګو شي
د ژوندون د میدان ګټې
په ډال غاړو توریالو شي
د څیرک میړانه کله
له درست کلي د رندو شي

١- منښته = زیارتونو ته دوړو دپاره په ځان څه منل، ٢- نارام = ناغیږ- ناراست.

چې رنځور باوېړي[1] وکړي

پوچې هيلې د دارو شي

آدم وګوره ای مارکسه!

کله يې سود په کوم کو شي

د ځانګو د کو چنی نمږي[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د رونا وي وي

روڼ په څنګ په اورګو[3] شي

عقل څه خوني اتي دی

راسوړي[4] په خپلو ملو شي

د ځيرک سر پوره والی

د حريې په سيپارو شي

چې له مال خبره واوري

يت په سربانډي پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

دا سرې سرې باله شي

۱-باوېړي=بابېړي=د نارو غي بيا تاند يدل، ۲-نمږي=جامې، ۳-اورګی=اوربلکی

۴-راسوړي کېدل=راګرځېدل-راخلاصېدل-راختل.

لوښتې نه تلي ضبا څـــوک

هم یو «زه یم» به تالــــه شي

ښکلې هغه چې ښېیوه[1] يې

یو د «زه یم» په پســـاله شي

زه یم هر کله ځلــــــــې دی

دې وجود چې زوړ ځاله شي

هغه ورځ به ســـتر سحر وي

چې دا ځمکه یو کاله[2] شي

په یولوی ســـین کې غړلی

چړې، چړ، لښـتې، و یالــه شي

○

د کتاب حد ماتی مه شي

هــــره لاره چې تــــرې

چې د ژوند د خیره نه وي

ورانوه لارې زرې

حق به هــله میشته وکا

لومړی غیر چې وشرې

یا سرې یاد څــرې شه

حق ناحق ولې ولــرې

۱- ښېیوه = دول- ښایسته والی، ۲- کاله = کور

زبیښناکیان چې له مینځ ورکېږي

پرکښي به شي مري

لوی آتیان لکه اوګر[1] کړي

د جګ غر تیږې وړې

○

ستور ښار کو دواړه کښي

په ښار لو کړل تنګ کي

نری ونټ يې چرته بیا موند

برد ستورو په دنیا کې

○

له کارونو او له ښکو

سره زړونه کل کېږیګرو[2]

الوول حق و ناحق دی

ښنګ تر اوسه ستړکو رو؟

○

د بوزر[3] د کندې خلق

د آذرو د کندې دي

که هر څو مخ په کعبه دي

له بتانو پیوندي دي

۱- اوګره د ښاروو د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تانسې، ۲- کېږیګره کېږي کوونکې

جوړوي د ښيښو مېښې[1]
ځيرکان خوښيبه کړوي
د وختونو په ناتار کې
چې يې وکوري د بړ[2] وي

○

د وجود نيستي بلا ده
پرې له سوخت مارکسان ژاړي
سر نيستي ده د نيش[3] "زه يم"
د وه نيستي کليمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو
د صورت هسې د وړيږي
ولې "زه يم" يو توکيز[4] دی
يو توکيزی نه نړيږي

○

حيواني وجود د څه دی؟
د حجرو[5] الوولتيا ده
او حجرې د خاورين توکو
خپل ترمينځه انډوليتيا ده

۱- مېښه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نيش = ناشته - نيشت، ٤- يو توکيز = د يو توکی نه جوړ - چې کډونيزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندينکی.

دا خاورینه واره توکي
د بریښنګو رغوني دي
او بریښنګو ته چې څیر شي
تشي ترقنده خپې دي

دین همه واره سره زر دي
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندی غوړځانګه
مذهبونه یې چارمیخ

ګرلاسی کندوان یې ډک شول
چې جب جوب شول په خولو کې
ځارله هغو توریالیو
چې په خپز دي سرخېړ(۱) و کې
غوړه(۲) ټوله دې په ځان بده
تش لمن که یې پسرلو کې
ساده ګوري ملغلري
خسا ډنډوکو، خرخوړو کې

۱- سرخیری = سرپه ، ۲- غوره = تومت - ګرم والی - ملامته

دا چې ګواښ په ستورو کېږي
ته هم راوړه څه نېزوکې
څه ناویاته چاره وکړه
مېړنیه! په تلو تلو کې

ګوړېمار[1] چې د بمبل وو
هغه سر په مُونډو[2] دی
کړولې[3] چې یې د باز وې
په لولکو په شوغو دی
چې د برید او د غدې وُ
د تسپو د موسلو دی
چې جرګې پرې ښایسته وې
هغه شرم د جرګو دی
چې ښتن د لوی اخور وُ
اوس د پوچو کسبېدو دی
د تیرو تورو بوړکې[4] وُ
د بې سترګو د کنډو[5] دی

۱- ګوړېمار = داتمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه تکې ویشتونکی
۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بُت د تیلی ختې نه ښکته وچې کېټې لوټی، ۳- کړولی = د ښکار ځیر کولو، ښار لود پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بوړ = زمری، ٥ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځني نامـــــنده
څه د خوشو عقیـدو دی

بازداري يولـوى هـنر دى

ته په يو ښيله[1] بازداري

چې نه لري جـﻤ ې

په نامه باندې ميشكاري[2]

تش غړ بازو وته ناستې

څه كه ځوې د لوى بلا ري

ته مير ښكاره كړي غـواړې

په ښه ښه مـــرداري

يې په تـومنه له و يــارلو

خو په چاروكې د ويار[3] يې

له قـرآن نه غـير هـذا

بې صلوة مونځ گذاري

كله سركږوان ته كوز كړه

چې داولي دومره خواري ؟

۱- ښيله = د څرمنې لاسمه چې د باز ښكارولو د پاره يې لاس ته اچوي، ۲- ميشكار = بلزوان، ۳- ويار = شرم.

چې پټولنه قرآني وي

دا سړي به شهسري[1] وي

دا تنزري تاروګي به

بيا بازونه وهندي وي

دا پربوتي، دا انسټ[2] به

بيا ښنسترې آسماني وي

چې نومړي په قام قام دي

بيا به ټول يو آدمځي[3] وي

د ننن شخولې[4] او کاټي[5] به

صبا توري او توبري وي

په ونډه‌ی[6] ځمکې د ننن به

نه ځمکوال، نه شيخ ملي وي

نه به پولې، نه بيلتون وي

نه نهما، نه زمايي وي

يو آدم، يو آدمتاله[7]

په کښن رنګ به يو رنګي وي

۱- شهسري = سترسړي، ۲- پرېوتي انسټ = بوټي دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن، ۴- شخوله = درسته، ۵- کاټي = تيکی، ۶- ونډه‌ی = داسی حلال کړي څلوری چې پکې خلقو برخې (ونډې) ملستي وی، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګنې (ځمکزی یا آدم زی) راټول وی یا سره راټاله وي

آدمخُوني[1] به يو کوروي

وران به کورکې کورکي وي

درناوی به وي په جسو

سپکاوي به بې جسې[2] وي

نه مړي نه به څښتن وي

نه به غټ، نه به نري وي

نه کاواک ، نه به بې واک وي

چې الله به ټولواکي وي

ټولنوال به ستر ټولنوال له

رب، رحيم وي، او ولي وي

هم به يې کسب خالقي وي

هم توره[3] به يې رازقي وي

وی پاخون لکه يو تن به

يو تاله به مختکي[4] وي

له ختيځه ترلويديځه

به يو ستره ورورولي وي

په حدونود کتاب کې

به دعقل خپل مخي[5] وي

۱- آدمخُوني = ځمکه ، ۲- جسې = ورتيا = اهليت ، ۳- توره = قانون - تره - ترلې لاره ، ٤- مختکی = مخکې تګ ، ۵- خپل مخي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به

تل تر تله غړځنګي وي

یو ځای به له ټولو

ټول له یوه به لوړکي وي

له قبلو دې کړو وړو

به یوه کعبه موندې[1] وي

له زرها اور او رکو به

د حرکې یو رڼایي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت[2] به یې ستروا کي وي

ستا خیرې درست کائنات دي

ته لا کوز په خرخشو[3] یې

پوړې پوړې ده لا ځمکه

خپل ترمینځه په دښنو[4] یې

ژوند له تنه کړونیزدې[5]

ته ځان ځانې به ترخوې

۱- موندې = راکسل ناوی- دغوبل دمینځ غوبې، ۲- فطرت = نیچر دبنیا دم نرپتره نور ټول کائنات ۳- خرخشې = جګونه، ٤- دښنه = دښمنی، ۵- کړونیزدې په ګڼه هستیدونکي.

ځمکه یو کور ځکه نه شه
ته ترنن د کورکوې
یوکوړمه[1] واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلو یې
د یوې حجرې زېږنده
د حجرو په بېل کلوې

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کا ټولې
دا خواره واره قامونه
ستامرام یو ورورولي ده
نه ملګري ملتونه
یو بیرغ په ځمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه
دا وسلې د مرګ لاهو کا
سُر د امن کا تارونه
پدې ځمکې ـ آدمځونې
بیا برسېر کا جنتونه

۱ـ کوړمه ـ کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

زول چاپېره سور الوزي
دده ویزاره را پرېوځي
له دې چه قند ناتار به
هم پاخه بښختې وځي

چې دڅروند ځله یې مړه شي
چې یې ساه دلینکو وځي
راخوره شي پرې دلوړو
او په خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو داده
چې مؤمن په هرچا بردی
دعوه کېږي دکتاب کوره
دهمه قامونو لر دی

۱- سرتوره = دسر قانون - اساسي قانون - بنسټیز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

د زردارو په تړلني
دي ګټونکي په بایلني
د شته منو شته مني ده
د نیستمنو له نه بېښني
د ماړو کوښې[1] جوړېږي
د تش بامنو[2] له څرمني
د زردار ماڼۍ ولاړې
د کارګر په تنې پلني
د ډک[3] لاس سپینه جامه ده
د تش لاسو په ریمنې[4]
بده ورځ د لولنګرو[5]
د ازل نه دي لیکني
د باطل تولنه پایي
د مذهب په سروینځني[6]

۱- کوښې = پیزار، ۲- تش بامنې = نیستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس یې ډک وي
٤- ریمنه = خیرنه - خیچنه، ۵- لولنګر = بې ځمکې - چې ځمکه یا دوبتس نه لري، ٦- سروینځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

وګوري ټول که آذري غواړي
څښتن له تا نه خليلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واړه وختونه کليمي غواړي
په تشو تيکو که ګټي کېږي
د ننګ ډګر لا شه حلمي غواړي
وګوري ټول سر ترقوي او پايي
حق د ميړه غوندي څوندي غواړي
ښکېلا کي عمر د څاروو دي ګوري[1]
څوندی آدم به مخ کښي غواړي
د اباسين خونړي نيزاوچلي[2]
د جاليوانو سرهنګي غواړي
په هسک او تل د حقيقت لټول
تل سربېري لېوني غواړي
چي د څښتن لاره ډب کولی شي هم
څوند اسي زين او هِک سړي غواړي

۱- وګوري = خبردار ، ۲- نيزاوچلي = سيلاب او چپې.

○

د هګ قامونو په خرخشوکې
واړه قامونه بې هيڅه دل شي
د ميکياولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکونه به پرې ناتار کړي
کله چې ټولې زمرې ته تهل شي
غښتلي مټې د ځان کلا ده
کمزورې مټې د ځان اجل شي
که سر ببرې هوډيالې پاڅې
په ريږکو[1] به دا هګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې ښار دی
چې د حق د لارې بېل دی
په دنيا په آخر خوار دی
يو ويار[2] د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر د ونيار دی

۱- ريږکي = کوچنې- وړوکي- ناشي، ۲- ويار = شرم- پيغور.

چې تیغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک پکار دی

د خپل «زړه» نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که کوری
ګل ورین هم تن د ړچار دی

په تول چې د تول ژوند دی
حق او ښکلی هغه کار دی

چې د خیر د آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

○

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملی وي دا دوتړي

آدمزاد به دوه ټپي وي
لږې برې نورې لږي

د ښتولنو د لږمون به
زړینې لوږې او نهرې

۱- تیغه = برش - کږ وړه - نقش -
۲- مخدار = روبدار - دروند.

شي څوړلي خلــقي به

بې دولیـتي[1] ، یوه څــري[2]

دړه د ر خاورې په ســر به

پرګنې وې لولنګرې

د ټولنو لوړ شــور دا —

خپلو بد وله اشــرې

عقوبت په غرغنــډو شي

چې دکیا[3] وې اورد ســرې

تاله تګ د ادم اړ دی

په یو ورځې بــرابرې

چې پرې د رومي کائنات ټول

ستا هم هغه لار مخبرې[4]

دا چې خان خــانتوړ[5] بــولي

دا چې هــر چــړته شمله دی

نیسمنان په کمنډه[6] نیسی

وایي سپک دی ارګـــجه دی

۱- بې دولیت = چې دوله نه لري، ۲- یوه څري = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوګی کوي،
٤- مخبرې = په بړمخ، ۵- خانتوړ = خان چې ترڅ پر انستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنډه = کم ذات - کم اصل - کم سیال

PROPERTY OF ACKU 7990

له ازل، وايي بربيال يو
نور په برخه شاګند[1] دي
دوی له مخ د خدايه رَغ[2] دی
نور له ښېنو يې زين نه دي!
کومه نوره يې دا ازل ده
چي شتمن د اسې پوره دي؟
د نيستمنو کوم ګناه دی
چي نېمګړي، نيم کوره دي؟
او په هره يو ښتونه
پره، پرېوتي او روره[3] دي!
که د اصل کړي پوښتنه
آدم زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغلي
قام، قبيل، تپه تپه دي
لوړ ژور دی له زېښاکه
شته په نيشو[4] آلوده[5] دي
د بې وس د بې وسی نه
وسمنی را زرغونه دي

۱- شاګنده = چي شايي لګيدلی وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روره = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نيستمن ، ٥- الوده = نښتي- اخته

له شته منو غلچکو بيا
مذهبونه بدرګه دي

دفرعون دکور د ننه
په پاڅون آخر موسی ع شي
دباطلو بناماران ټول
تار پتاريږي له امسا شي

○

عقل ليت دی، ديوکی ده
پرې قدم قدم رونيږي
کليمه هغه شهليت[1] دی
چې ټول ښروند پرې جوتيږي

○

دآدم د شاه ځامنو
توري هرکله ښروندي دي
د وختونو په آسمان يې
په ځلا ستوري سپوږمي دي

○

د زړه وپيره وکارونه	نه ميړه ونه به بيا بياکړي
شاه ميړه کړي هغه چارې	چې پيرې پس يې دنياکړي

۱- شهليت = شه + ليت = لوی ليت،

○

چې په ځان پلن[1] سوری نه شي

ټول جهان په ځان راتنګ کړي

له کوڼاره چې دمه شي

هغه توری نیزې زنګ کړي

هو دیالی نیزه باز کوره

چې په ماته نیزه جنګ کړي

له یوې بلې تپرې ته

د زګی[2] زمری غوږ ځنګ کړي

چې د مرګ په طلب نه شي

ژوندانه ورځني څنګ کړي

ننګ په حق باندې کوونکی

لکه ځان باندې چې ننګ کړي

ننګ له حقه ځني واخلي

بیا وریاځي جهان رنګ کړي

○

کلیمان د ژوندون لاره　　رپ د سترګو کې په ډک کړي

ځیرکان یې په لیتون کې　　تر عمرونو سر غونډ کړي

۱- پلن سوری = په پسارو پلن، ۲- زګی = پر هلو ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کړمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوندینکی
یو موندړی[2] زړیم اوده دی
د بدلون پدې څاندړه[3] کې

○

که آدم بې پوښه نړی
څه پیر[4] مخی رغانه وي
په ناتار د مرګ صبابه
میراث مړي هدایره وي

○

د بدلون پدی ناتار کې هم یو "زړیم" دی خوندي دی
که صورت دی یو اړتیا ده نو دا "زړیم" دی موندي دی

۱- انجړ بنجړ = الوول ، ۲- موندړی = راکس ، ناوی ، ۳- څاندړه = همتر- فریم سکلیټ ، ٤- پیر مخی = پیر خوړونکی ، بدلېدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښو یو سي

چې مونده یې وي اومړی[2]

د کچه «زه یم» آدم وي

خپلو نغوتو[3] نه باد وړي

○

د آدم له «زه یم» پرته

نور هر څه چې دي نورېږي

له هر زبرې[4] د هجرې نه

لکه څان هسې رازېږي

○

هم بر حق هغه ژوندون دی

چې د «زه یم» په غبرګون دی

که وجود دی که ستولنه

کار د «زه یم» یې پاڅون دی

○

چې د «زه یم» په شرنګ نه دی روزنګوی[5] د بدلون دی

د هجرو په کېچ کې اوسي او د ستړو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اومړی = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غوښتې.

۴- زبرې = هغه څه چې زیږ ول کوي، ۵- روزنګوی = روزنه کوونکی - لویوونکی.

ټول فطرت یې خوري تالیږه[1]

آدم نږی جدا جدا وړي

د ځانی سود غم خوړونکی

له حق لاري پښې پښا، وړي

چې په نورو خپله ویش کړي

خپلې برخې نه سیوا وړي

چې مشال نورو ته جګ کړي

خپلې مخې ته رڼا وړي

ژوند او مرګ یې دواړه سبکلي

د ځورلو چې دعا وړي

چې له خپل میوه آګاه وي

د بشر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جامه ده

چې شي لټ. په هغو واوړي

۱- تالیږه = په جمع - تاله.

۲- اوښتون = انقلاب.

د ژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تورتیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه د پردجهل
سوزول او بدول دي
د آدم نه د پس یادګېږي
د عمرونو هېرول دي
که مذهب یې هم سرونیځي
چې باطل دی نیش کول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دي لړول دي
په هر پېل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوڅول دي

۱- نیش کول = ورکول - په نیش لګول.

۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سنداان تندي به چرې کرونځي شي
د درنـد و پلکونو جوړ که پرې ناتا روي

د ميړه نيستي يوڅو ورځې نيستي وي
نه ميړنو شاعري نيسمن او خوار وي

د رند و عقيدو خلقو کې هيش له
ښنتنان دغرپدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتي[1] کيږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ باز دار وي

چې توره[2] د حق ملا[3] نو خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلي سترګې غړولي وړله بويه
که رنا يې لاړ ليدلو له پکار وي

د رباب خواږه دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

١- چتي = ورکوټي مرغۍ

٢- توره = قانون - لاره - منه

٣- حق ملا = دحق ملګري

٤- ميلس = مجلس

ننګيالي نه اخلي لاس له خپله ننګه
ابا سين کله پښنه نيسي له غور ځنګه
چې تر څو د ظالمانو نوغي شته دی
حقملان راپستنه شي څنګ له جنګه
پوهکړي د بې پوهو نه قلنګ خوري
او تول لاندې د کليمو تر قلنګه
چې يې مټ د غليمانو وي کتلي
نه ويرېږي يې له تشه ډنګه ډ نګه
د مردی نوره ميدان کې لاسنه کېږي
خلاصه نه وي د کاټي توره له زنګه
پچپل زړې کې زرغون شه او سمسور شه
څوک چې نه ده لاکوټی خاورينه رنګه
چې يې جسم د تن په موږ کوپه پړ واوري
خود هغه ته وي کړ شي د جهان تنګه

۱- کاټی = تيکی - چړتون

۲- کوټی = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوړندي که

بیا په بل میدان بریښنا اوتالندي که

چې د لوی ښښتن د لاسوسره بنایي

شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که

په حجروپه جماتونوکې تورتم دی

د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که

د میړه د ځوی آواز له خلقو بیل وي

څوک به یې څنګه په تولنه کې ګوندي که

چې د خپل عمل لاړه[1] ستړې کړل

څوک به څنګ هغه وګړي راژوندي که

له غوجلې د ښاروو به څنګه وځي

چې په مینه مینه ښت ته غوړوندي که

چې یې ویړ د نهورې له چانه وي

هغې پاڅې بې وسان په ډاګ ګوندي که

۱- لاړه = لور

خپلې غوښتې ته دغــاړې

له خپل تنه پلوانبه[1] شـه

د ځپانده اباسـین خپــل

لکه غاړې په ساتـه شـه

د کرېږ سختې په ځــان کړه

پسته باز په الواتـه شـه

په خپل ځان قیدونه کـېږده

زرغونه شه او بیا شته شـه

پولې ړنګه، پانکی[2] کـېږده

بیا په زغاښت لکه مېږه شـه

د ښښتن دلارې مل شـه

له ښښتن ځنې لاړغه[3] شـه

په رېبلوچې ورکه نه شي

په لوښه[4] لکه واښه شـه

دښتیغ له الا الله -

لا اله د پرېـواته شـه

۱- پلوانبه = مروړې - پلکوانبه، ۲- پانکی = میړ- ډکځ- مړام

۳- لاړغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښه = خصلت - خوی

پہ ټولنو لیوګان ګډ دي
هر وګړی لوی اوکړ[1] دی
لونګو څکه پہ نیش دي
درناوی چې پہ دوستر دی
ټول پہ تومنه آدم زاد دي
څوک تاله ، څوک تالانګی دی
چې درنہ ډله[2] یې مله[3] ده
د هغو سوی پہ سر دی
داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موړ، څوک یې نهر دی
هر ټولنه پانګه واله
د ځان بدوله اشر دی
عقوبت به غرغنده شي
دا چې نن ډکیا[4] سوښر[5] دی

۱- اوکړ= اولاد ، ۲- ډله= ګوند ، ۳- مله = ملګری ، ٤- ډکیا= لوګی. کوونکی ، ۵- سوسر= د ډېرو سپیاکو او چې نری نری لوګی کوي .

چې زمانه ښکلې بڼې مټې
وابه نه خلې تورې څټې
په ګڼو نوې پسرلي شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه دې نن څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې
د يوه ماته، باقي سوي
د تورګټ سوي ډيوټ يې
نه نښتر او نه چنار شوي
څه د تورو خاورو خټ يې !
دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصري توري دي سمټې
چونګ ایره يې پاتې شوی
وې انګار د درنې سټې
حق ننګيانو ته وريږي
د بې ننګ هر کاله بټې
لات منات چې ګذاري څوک
شي په خپله يخې ګټې

خړې، ځکه شوې، خیالي نه شوې
د «لا» شی ځنې شی نه شــوې
د جس تـرغې نه نا میـنده
نَل نچه شوې کنی نه شـوې
قشه شخولـه - خـالي تـیکی
بمبل توره، توبرې نه شــوې
له حجـرې تر سـرې راغلې
لاپه «زه یم» سـرې نه شــوې
له مـذهب چې ملسـتل دی
لـدې مرېـنې ټروندی نه شـوې
انځاره کې چې دی پروت دی
هغه سـتر آدم زی نه شـوې
مسنکیرې در ته آسـمان دی
ځکه باز، باتورزی نه شـوې
هر آدم چې دی فرعون کړ
یې بلواک، ځانوکی نه شوې

۱- انځاره انځور- زړی- نقش
۲- ځانوکی = ځانواکی

O

دوکړو سالار پـېـږدی
خرسواره چې شاهسواران کړي
د کوڅو لارو کسو دري
ځلن ستوري د آسمان کړي
کوکوشتان داومـوخـتـو
سنداڼ سري اتلان کړي
لوړ اوکوز سره یو سیال کړي
اړوپیچ وارو یوځان کړي
چې سړي پې نه سړي کېږي
راغوزار هغه بُتان کړي
دلالونو په ځلقولـــو
د مشکنو بازاروران کړي
چې جس من پکې قدر یږي
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان تول
پریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو پړه و.

په میوو کې د هر کلونه راټوکیږي
سره پیوینو د لاله بکې جوړه ده

ننګیالي دي چې د لوی ښښتن په تاریې
پوره کړي د نړۍ ټوله بار[1] ده

ته ټنزړی یې، د نیاده د بازونو
ډیری ځکه ژوندون دی اداره[2] ده

غزا وشوه که په نوم کلیمه کویې
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده

هونایي[3] په ټپوړوند دی، ښکاریږي
که نه یې نن هم پرته هغه د وګړه ده

د ګزي[4] غشي دي هر وخت په سر دی
په دیدوان[5] باندې دي اره پره، وره ده

صبا ابنکه د شولان ګټو ته منتې
که دي نن ګټلی قام لره اوکره ده

۱- باره = مسئولیت - ذمه واري - پره، ۲- اداره = وړانه - ګټې - لوټې،
۳- هونايي = ښکاري، ٤- دګزي غشی = دوړې پرې ګوزار،
۵- دیدوان = شیش - څیرکونه.

لکه خلق هسې تړلنه
لکه کوږ هسې یې غار
لکه اوبښ هسې یې سوري
لکه پسنه هسې پېزار
لکه باز هسې یې ماري
هسې باز لکه میښکار
لکه ږیره لاؤڼ هسې
لکه سر هسې دستار
لکه توره هومره کټه
رشه هومره ښومره کار
داوچت الوتو پانکي
دشهپرو په مقدار
دوړیوي ږیا ترکوره
نور په تول جهان اوښار
دبې ننګه په ننګ دوړوي
ننګیالي نه لري سار
چې دلاري اوښکو نه وي
په هغو جوړیږي لار

لا پې ډېر وکړي کاندي
يو منصور خېژي په دار
د بې مټو وار څنډېږي
د مټ دارو وي بې وار
د زمرو نه اخستلی
سورلنډی(1) شي کله ښکار
د آتيانوس باری وي
په ملخانو کرمار(2)
کليمان نه شو ټول عمر
له خدايي چارو وزګار

مذهبونه دي پوچ شوي غربينونه(3)
مذهبيان د خپلې ماتې بيرغونه
د هغو د "راتاندون(4)" طمع عبث ده
چې مذهب يې رواښته(5) کړېدی هډونه
په هغه سالو چې ځان له دوړېږي
دی عبث د انځورونو کړاوونه.

1- سورلنډی = ګيدړ، 2- کرمار = يوغردی، 3- غربين = يوټوپک،
4- راتاندون = بيا راغبرګيدل، 5- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تو دې وينې کتګل شوې
مسلمان ها يلل ملکونه سنګرونه

له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولې يې په نيش دی امتونه

د مذهب د غونډلانو[1] تنستو کې
ګل ډيوکی[2] دي دعلم د بيوتونه

له مذهبه هک ځلمی تول ريزکي شي
ريزکونه کله کيږي لوی کارونه

تکی تکی دکتاب نن هم هغه دی
خو مذهب تر يې نه وښکلی دی ساهونه

چې تر څو دغه مذهب او دا ملا دی
وي تالابه د تالا قاموسونو خونه

○

پوخ سنګر دی شاه مردی ده
توربازي دی تيغ بندي ده
له باطل د ځان زغورنې
يوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غنت غمي
۲- ګل ډيوکی = د ګل ډيوې

لہ فطرت دې پرده ده
لہ فطرت دې سرزوري ده
کلیمہ دې سرتیوب دی
سرتیوب دې سرهسکي ده
د بل غم هم د ځان غم دی
دا پښتو، مسلماني ده

○

په ښوندی کلیمه بیا خلق ښوندي که
داله وار و ورستوشوي بیالومړي که
دا چې خاوري يي له مخه نه چاڼيږي
د سپوږمۍ په دود مخونه يي پرڅندي که
ورونه ورونه سره غوښې په چاړه کړي
له ټولیز ښوندونه وړکه کوند کوندي که
شاه میرونه لہ زړکونو ستوروتیرشول
بيايي راښکه خپل ملکوی کړندي که
د هغې يي ننګه خلقو مرګ روا دی
چې ګزران د بل په سوي کړپندي که
د پسرلي درنه وړځه شه په خوی کي
ځان وړښت، ګله برپښنا اوتالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندوخلکو لاس تپول نه ده
د سترګو وګاګیره تلل نه ده
د ایلتیا[1] نو کلي وران ول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده
که اونډي[2] جونډي د دوپړک[3] وي
د یکرنګانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېږول زده
چو رګورګان هم کراولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي[4] کړان کړي
نو کلیمان یې تورنول زده
د آذرانو بتکورکي[5] نړول
د خلیلانو کعبه کول زده

۱- ایلتیان = پساتیان - وراني پیداکوونکي، ۲- اونډی جونډی = مزغرولي چې غوښې رسې نه وي، ۳- دوپړک = دورنګ - منافق، ٤- موزیکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړې ډک وي، ۵ - بتکورکی = بتخانه .

د باتور په څوشهپرو خپلولو
مښکیرک او غلیوازنه باتورېږي
دیو بُت په لړېدلو بُت غلیمو!
سومناتونه په کعبو کې نه بدلېږي
له کیکره د نښتر پیوند خوړوکی
نښتر هیڅکله نښترنه پاتې کیږي
چې په پرهوکو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندېږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواړه وي
دغه سوي چنارونه نه تاندېږي
د قرآن واړه رڼلی عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهېږي
د تیرو سره ملستي بنا پېرکۍ نن
د رڼا په تکی مرګۍ ته ببرېږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي

د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل «زه یم» سرهنګي پې سلامت یه

مریئیتوب نه - ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کړه غاړه ما ته اطاعت ته

په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی

یومخیزي[1] ځیګړ ور ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نوري د آدم دي

ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیشتینکو کټې نه شي

د ژوند ستونځې مېړني قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوز شي، سود یې نه شي

چې ژوندي وي نوی ماری زمریان غواړي

١- یومخیزی = چې مخ یې یوه وي - د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دې په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي
ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلیز[1]
کراولې کړي، یرغلونه کوي
لوګینز[2]، اوړیزه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي
رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
برېښن دړوندی تومن غوږونه کوي
د آدم کار دی کائنات پرڼول
برهغه قام، چې دا کارونه کوي
چې په فطرت یې ده لتې اړولې
د هسکو ستورګو معاشونه کوي
عقل بهیر کړ غور ځسنګې د شعور
ویرو ویراني ټول مذهبونه کوي
پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټاره دې سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګینز = د کانوریځ یا نیبولا،
۳- اوړیزه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په ځنګې، فطرت په ترخې
تشې ځاندې وي، زور يې او به وي
عقل يې شل وي، هڅې يې کټه
په غتو کوري، ولې ړانده
نه پرې ودانه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې ورانه که چرې نه وي
د ځوانمردانو د قط نه وځي
نه يې خوابه وي، نه يې تراخه وي
په نن په "زه يم" د وارو نيستمن شي
ځوراک يخساک يې خواره او ښينه وي
په زاره شخوند کړي، نوي ترې نه شي
نوي بريد ونه خودميره وي
چې يې راغونده کړي وار کړلي
ديو ګنجکي د ازښت نه وي

د لسوکینو دلړون نه
اوربین ستوري راغونځیږي

ستور تلیزې سروهي لا
کائنات لا پراخیږي

که یو ستوری ورژیږي
نوي سل راوتوکیږي

د ژوندون زرغونیدو له
نوي ځمکی سادینیږي

چرته ژوند دی په بخسنچه
چرته کچ، چرته ځوانیږي

د زرها ستورو میروکي
د ژوندون غبری غبږیږي

یوه ستا دا ځمکه نه ده
چي ساه دار پکي هستیږي

شنخړي ځمکي سنکته بورته
ستور تلینوکي ثرخیږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی
چي دي لاس وررسیږي

عقوبت به له دې حُمکې

درته کړي په سر کېږي

د مېړونو ستوري به ړه دي

له سپوږمۍ ستوري تاوېږي

ديونوي کور لتون کې

دآسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنۍ به

ستورکۍ زوته وړسېږي

دڅړوندون څومره رازونه

به په ډاگه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې کړې په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستوربنون شي

د اولس وینې ږبېښونکي هله ورک شي
دربریا[2] اولس چې کله په پاخون شي

د او یار لې شلي هسې ولاړ نه دي
د مړدې کارونه ډېر په شوا خون شي

چې په سین داوراو وینو شي وریږي
قافله یو قدم مخکې د شړوندون شي

که هر څو مره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبي هرفارون شي

چنیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تول نه مړیستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربریا = خطر- نتلی- ځپلی،
۳- چنیشني = چې چنا سکې پکې شوې وي، ٤- مړیستون = هدیره .

د دوړان په زلزلو غړونه وارغږي
په شکلني ډېروکی څه له ویاړېږي
تلناوونه یې رواسته، موږی خوړلي
چاڼ کېږدی کې به تر څو پورې اوسېږي
د پړنسنبتر په چورلندو ځمکې له تللي
کچه ډېلې! په خپل خېزڅه غلطېږي
د سورسین چپې دمه وښکه له یادو
ای فرعونه! چې کلیمؑ پسې پاڅېږي
د ملخ څانګ سړدې ملاشوله دوه غبرګې
ته لا ځې داَتي بار ته لاندې کېږي
لا اله بتکورکو ته ښکر پوکل دی
که مؤمن یې ترورستی بُت به جنګېږي

کلیمه یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپين غر شي
کلیمه د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[1] بر ورته د ګډو وخپو لښکر شي
کلیمه لکه بوټه چې د اکسير وي
مس ځوانان چې تړي نه وځي نو سره زر شي
ننګیالی په جهان پتې راتلی نه شي
دوی د هري سرخیړې[2] وتلی سر شي
د هر کو دانغري تود، تیاره شي وړ که
میړني ځلمي په هر لوري چې وړ شي
له توَنګه[3] د عیسلی چې نمړې وخوري
که د ختو کوکوشتان وي په وزر شي
د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چیني هم د بدر لیچور شي

۱- لَړ = کوز
۲- سرخیړې = د جنګ غالی سرپړ
۳- تونګ = شکور

دغلیم د برید او چینغې[1] حاجت نشته

لاس ترکړیو وچې پخپله سنګروال شي

دکور، قام بدخورمنځي[2] په ځان ناتاردي

په تیغه که باتوران وي تش پیڅال[3] شي

تانګ دکټي، دیرغل یې دلاس وځي

چې دچار اتلونکي توري نه اتال[4] شي

ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه

درون لو چې څوک نه وي کوتي لال شي

جماتونه، مدرسې او چینې دې پرشول

خوله چاهغه بانګونه د بلال[رض] شي

چې دخاورو له کالبوته

او ده «زه یم» برسېرن شي

په اجل باندې جل را شي

بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه ، ۲- بدخورمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پیڅال = د باتورغُل - غرباز ، ٤- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار .

د ژوندون دغو ځنګو ښولو ی میدان دی
چاته پوُله نه سپوږمۍ او نه آسمان دی
د فطرت غیږه پرانستې ده هر چاته
بوُد هر چا هم په قدر د خپل توان دی
دا په تاده جوړوې کاڼي که توره
خپور چاپېره د جنګړو واړه سامان دی
نیمګړتیا کړمې تولي اړ په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پور په ځان دی
چې يې زده د سورکو وینو کښېږدي دي
د هوهۍ ډانګه کمی پډې جهان دی
د باتورلمځې دنیا ده بېله بېله
یو د ځوړې، بل د لوړې وږي ښان[1] دی
چې سر مزي د نوښت[2] يې په لاس در کړ
د لوی برید په ننداره دی او س یزدان دی

۱- وږي ښان - وږی انځونکی، ۲- نوښت - پیلات - ابتکار

چې د "زړه" ټول رنګونه
یکمانه شي یکرنګ شي
لکه غونډۍ چې چړې شي
اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل غونه یې چې یو مخ شي
"زړیم" هله خان دوران شي
کائنات کړي د پښو لاندې
سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زړیم" په تنه کې
لکه بُت سلګون سرې وي
آدم زی شي سل لاریزی
له یو دره سل درې وي

○

(۵)

د توریال زړې راخېژي په سوسر کې
د هوډي هڅې وباسي لاړې غر کې
تور بر یښنو نه یې پخپله غماز کړشي
مېږه کله پټېدی شي په لښکر کې
"ستوروڼا"[۱] کړښې د ځمکې کړله ماته
شڅوي بیرغ د ستوروخېل دوتر کې
مرجوڼا د نهنګانو له کاله نه
ملغلرې راپنه کړېدې څادر کې
زړې خوږه په یوماري وروېوځي
بله ماره یې نیولې وي نظر کې
مړدکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د مېږونو وي سنګر کې
هره ونه خپله مېوه نیسي
چامونډلې دې کروسکې په کیګر کې

۱- ستوروڼا = (یه و زن د مرجوڼا) د ستورو ښکاری

زردار هغه کور کښان دي
چې شړوندي بنیادمان خوري
سړیخور په پټه یې نه خوري
سنه بر سیر یې په میدان خوري
د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا ، څه دو تریان خوري
یووړی یې په شا پروت وي
بل شي لښتي بار کیران خوري
د باطلو راجوړه ده -
په برمت یې بې کسان خوري
روایات را پا خیږدلي
په حملو حملو قرآن خوري
د آدم په بدې ورځې
کلیمان وار خپل ځان خوري

چې په منډه د هوډ د یالو ځي
لار یې خود کړې کړې وي

چې په څرخ باندې سورې شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اور ځني ونه ځي
نو هغه پڅې اومې وي

له چیو چې انګوچه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګ یې ژوندانه وي
د برم د کې یې شملې وي

چې د مټ مجال یې نه وي
د هغو نا ندرې ګیلې وي

د باتورو هغې ګوره
څه که یو موټي تي بنې وي

چې وهي د تنګسې تورې
په هغو کله تنګسې وي

چې ژړیاني یې تاو نه شي
نو هغه لیندۍ پرکې وي

چې وهي د تنکسي تـــوري
په هغوکله تنکسي وي

سپوږمۍ، ستوري، ستورتیلیزي
د میړونو برآمـــــتي وي

د سر ههنکو غور ځنګـــونه
د تاریخ زرزریــــنـــي وي

د اخلاص د شاهسواراتـــو
منزل لوی، لـــږي تو ښې وي

چې منګل یې د زمرو وي
د هغوماري ســــــــکې وي

په راسمنو باندې غـــرونه
د مالوچو پاغونديـــــــوي

پرناورې ســـنګر بایـــلي
ویښې سترګې پلیـــتي وي

دو رنګ تنبـــتي ګڼ پرګانه
چې د بدرتریـــــــــــي وي

د میړونولوی لاســـونه
خپله توري او بلـــــي وي

د ګیدړو په نصیب کـــې
د زمرو پاتي درنګي وي

Reserved -1-

چې یې پښې وې غزولې
د هغو داکې سپېرې وې
چې له ژوندو ماتې وخوړې
زور یې ټول په موسلې وې
د مړشوا کو مسئلو کې
هم د مړو مړینې کیسې وې
کوښې هم ځان سره کوږ کړې
چې یې خپلې پښې کړې وې
دیوړوغ د سیالۍ نه وې
د ړندو که پړکنې وې

○

قام دلې دلې ټوروټور بريښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[1] دی
هر دليت خپلې دلې ته سنه وايي
دغه دستور د دله بازۍ دی
پلويان راوړي ناحق به حق کړي
"قامي[2] جرګه" کې سوال د ليړې دی
چې "جرګه غړي[3]" ټول شته منان وي
واړه هيواد دی وندې وندې دی
کاواکه دروغ واکمنې دلې
څوک يې د مخې د کاواکۍ دی
د "سلاغونده[4]" سيخلي لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = ديموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارليمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

٤- سلاغونده = د شورئ غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر يې ننګ دی
واړه شړونه يې د کتاب په رنګ کې رنګ دی
چيلې ناوښکي په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی
د جهان په "دنګ قامتو" سراوښکلي
سالاري يې په نړۍ پورې قلنګ دی
هم د علم په دنيا يې بيرغ جګ دی
هم چاپېره يې د ښه سرپټوب ډنګ دی
هم يې کتې، هم يې مخ ملازی وکړه
خپل پردي يې په نمانځنه باندې زنګ دی
د زيارت خوږو ته ناسته بې کتابه!
ستا کور لارې ولايت د پلي لنګ دی

منکران په دليلونو منکران دی
او ملا د بې دليل مذهب امام دی
روښان خيال نه کافر دی، نه منونکی
د تسپو سره ګرزان يې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی
پوه کړي توپ تر هېري، څي په ډډه
چې ملا ور ښکاره کړي کوم اسلام دی
لیشتکي له لیشتکي مفکوري زېږي
ځان وګوره په جهان دي څومره سام دی
مذهبونه په کړي د نیسمانو
د شته منو د خوندي[1] ګمتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال يې میرات دی
څه بې کچه ناروا دي
دي ډېرلو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
دا د الله د دوران سر دی
دو ترپان چې په کړبا دي
د هغو لپ چې تاوېږي
له پېرونه چې په غلا دي
له زما، له زما يې نه
پساتونه په دنيا دي

۱- خوندی = په امن- Safe ، ۲- سمام = بند بنا

چې لسین ترې لاس نیوکړي
شاه میړونه د الله دي

امانت د اولیا دي

چې له تا ځنې سوا دي

چې د حق او د باطل د غره راشي
د بې لارې پلار نیکه په لاره مه شي

چې توره[1] یې د بتانو لښکر ول وي
خدای دې وکوماری ته هغه میړه شي

چې یې غل غدو له ویرې بلوسه کړي
په مورچلو د قام وینس هغه لیمه شي

چې مرشه واکي ولسونه پرې رغیږي
که یې سل ځله توکي، هغه تارخه شي

څه زرغي زرغی کوې چاقهرمان ته
که ملا وتړې، هغه توریال به ته شي

غرونه غرونه واوري هله به شي ویلي
چې د نمرپشان پرې سورپه ایشېدلې شي

چې یوه پلار کنۍ ومانځي اولس ټول
ته به هم د اولسیاسو په وله[2] شي

١- توره = دستور- قانون، ٢- په وله په دوډۍ- پښه ورځ

چې راشپېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سړي په نوم باله شي

چې د کړاو تنده خولې خولې شول
د قام جوش بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکړو
د ازغو غېږې گلورینې شولې
د پلار خېږه دې کائنات دې واړه
کاش چې دې توري بیا پلرینې شولې
باتوروزي خپله به راوزیږي
که دېروکي دې مابښینې[1] شولې
غراو راغه یې شېخ ملي ونیول
چې د زمري ستوکې تندرینې شولې
د توراني لېونې کوکې سره
ځانگې غرانگې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابڼ = یوغر

کلیمي لره ژوندي زړونه پکار دي
او له لوټې په پنډه کله پیدا کیږي
په خوږلن کې له بحر کوتو غږیدونکو
تر آسمان شړبه کوونکي او رتاند پسرزي
چې یې نو د تنې وچ ځیلې ژوستي شي
په کږو وږو شیبونو راټو کیږي
د مذهب په کُڼ خوږولختو لهړو
د سړسورې د قاموسونو جوړیږي
هک ځلمي بويه بيرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکونه پوره کیږي

مړه یوکې مذهبونه
لارې یې نه شي ښوولی
د بوزرج انقلابونه
آذر نه شي راوستلی

د ژوندون اوږدې کیسو له کائناتو به چاپول وي
له موجود ځنې پیشسا به تر لوکیزي پورې تلل وي

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان له توزیز[1] کړي
د کوړونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سرښته
د خلیل مټ دې تود اوسه
د آذر چې بت کړه شته

○

د هندو عقیدو سنار کې
انقلاب رابرسېږن شي
د زړو خدایانو مخ چې
ولسات ته کرغېړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بند وبس

○

خليلان چې له تولـــنې
د خدايانو ورته كول كـــړي
نولومړي د دې خدايانو
خدايي وړ پوچ كول كــــړي

○

كلــيمان دفــرعــونــانو
پاچايي هله غـــوزاركـــړي
چې بې لاره ې ولسات تول
د دليل په زور په لاركړي

○

دكليم د درنې پــر كــــې[1]
خلقې وې وارې زبــر كې
هم يې كتــه ، هم بخښــنه
هم يې مت وي ، هم يې ستر كې

○

چې دوخت اړې كــــړي كې
بچاى تينگ لكه د غــر وُ
دخپل پوخ «زه يم» په مرسته
دهمه پركنوســـــر وُ

○

۱- پركې = پركـنې .

اوسې تش د عقل اندېښنو سره
ځې په تیاره لاړاو ړاوړکو سره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو
ګویوی په لاس د ېرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې یستل
دل یې چې سپوږمۍ ستورې کړل پښو سره

لا تراوسه لرې له خپل ډکه یې
لاړې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بل ځې
درومې دې نیلې د برېو کو سره

وینې اوښکې وچې شې لنبې کښېنې
عقل چې بلد شې الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونیسه
مل شه ای ځیرکه کلیم زو سره

آدم زی له مریّیتوب ځنې آزاد کا

د "مَاکَانَ لِبَشَرٍ"[1] سبق ورياد کا

چې د بل د خولو وزم تي اخيزي

د هغو ما ښوکر کچو خور بنياد کا

د آذر د بُت خانې لرولو ورستو

شرې ويرانه ورځه کور د خدای آباد کا

چې صبا په غر قبدوشي کليمه وايي

د دوران فرعونانو ذې خدای راياد کا

په لوخړو کلی پټ، په وينو پوب دی

د کوچنی فکر سالار دي څه فساد کا

د مری په ځای څښتن چې زور تېريسي

د عمرؓ انصاف به غل عقوبت ساد کا

لرکړيوانه د فطرت يي چې لاس وښکه

هغه قام به زر په غاره کِند کچلول کا

لا اِلاّ چې يې تور شي د تهولنې

هغې دب به پرغلونه د منګول کا

---

[1] (ما کانَ لبشرٍ ان يؤتيه الله الکتاب ... ثم يقولو للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل ته وړي تور برېښ دی تل راغلی

حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا

د هر قامونو نه دي غونډي او بو وړي

په سين غاړه له بارګير خوشی پرزول کا

رسېدلی په خپل "زه يم" شاه مېړونه

باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا

دا کاني يوازې تېرو خلقو نه کړي

خلق اوس هم په ژوندون لونه ښخول کا

د دې کلی خلق ټول سره پخوا ره دي

په پړ دو فصلونو بلوسې خپل ته شپول کا

چې ځانکړي سود پسې يې شي وکړي

په ټولنه کې سوراو وړ په غورغنده وشي

د شته منو شته مني چې خُمار وکړي

انقلاب د نيسمنا په راتلو شي

چې بې وس دې دوسدارود سيالی شي

د زرداره تپې دا کله پيرزو شي

دوتريان د لولنګو غمونه نه خوري

له لېوه کله زرې سوی د شپنکو شي

زړه داري د پردو وينو لوی اغیږدی
اغیزلي عقوبت په چاود يد وشـــي
الا مي داو بنستون د قلِ الْعَفْـو ؟
دوترونه چي ورو- ورو په کمید وشـي
هغه کار چي کليمانو ته اتـال دی
هغه کله له مارکس اوله روسو شي

○

له د ستور د باتورانو چي بې ډک دي
خود په جاله کې پيدا يې مښکيرک دي
چي یې ژوند د خدائ لاري په لاروي
هغی سیال دی، هم برخين، هم په خپلو ګک دي
د میړونو لاړ د ټاکي آسماني لاره
مزغړو ته لاري تل د دو پړک دي
له ساده ایمانه ځار يې فلسفي شه
څښتنان چي دلروکی د بتک دي
شپنکی کوره غرضونو شرمخان کړل
په برمت ارم په غوښو د کندک دي
د ننګيال واړه کارونه هـلي ځـلي
د نيمتو، بې اسره ؤ په کومک دي

○

تور[۱] ځنګلي پرې برې راولي نه شي
چې د بدر، د حنين توري ترملا دي
الاجي غونډې دانه راوړي يوځاى له
شاه ځلمي له شاه ځلموکه شاپه شا دي
ننګيالي د سرزړوکي د تور سرو
ننګيالي ځکې شملې داوليا دي
فرعونان يې چې په مکر کوټ بنګار کړي
زرکول يې بيا کارونه د موسیٰ دي
يو کتاب و چې امت پرې پول راټول وو
يو کتاب دې، اولړه[۲] دوه اويا دي
هر دوليت[۳] د خپلې دولې د وزې[۴] وايي
او آمي خلق حريان، چرته رښتيا دي!

۱- تور ځنګلي = چې توره ځنګل لري. دباطل ځواکونه.

۲- لړوه = ګوندونه - دولې.

۳- دوليت = د دولې غړى.

٤- دوزې = ثنا - صفت.

د ږاړې(۱) تنګسې کړښې کې
ژوندانه کله ځائېږي

ژوند غځېږي، او چتېږي
ږاړه خوړي او سمسوېږي

د ږاړې وجود د خیر دی
چې پرې «ژوی» شیرازېږي

د وجود دنیا تاغیر خوري
«ژوی» کله تاغیرېږي

د خښتن په لیکه «ژویم»
خپل قامت وته رسېږي

د ږاړې ځاندره شي څرنګه
«ژویم» هر کله پائېږي

ولې د خدای ماتې خوړلې نه شي
څوک يې تړلې پرانستلې نه شي

توره به ستا د موزیکی توره وي
د میړه توره پښېدلې نه شي

۱- ږاړه = (لکه واوږه) ماده - چې زیږ ول کوي - Matter

د ګيدړې برخې دي هرچا وخوړې

د زمري برخې ځوک خوړلی نه شي

که بُت خانه د پلار نيکه ده نو هم

خليلان غلي کېناستلی نه شي

چې يې بيرغ د الاهو پېړي

ځوک په سنګرېې ورختلی نه شي

زمانه هرځومره که مخکې ولاړه

له کليمانو مخکې تللی نه شي

د غيرقامونو د کټ پښې تر ناسته

تا عزت داره ځوک کښلی نه شي

د خيګونو[1] خاوندان چې اړ وېيچ شي

رسوي به ځوک جاله وايه ټکو درته

ځاني سود چې مدعا شي د وګړو

بيا ځوک اړوي بار ونه پردې ور ته

په زنارکې تسپې وپيلې خلقو

يو مخېزې مسلمان چې لاړ شي چرته!

د خليل نوم د ثواب د پاره اخلي

ژوندانه دې ټول ناري وهي آذر ته

۱- خيګ = شناز

خدای دې توان د مېتون یات د شاځلمو کړي
چې په نن ورکېوتي دي لوی غم ته
د کلیم د پېرې خلق هم هغه دی
نېمګړتیاوې چې د خدای رسوې سر ته

بیا پېزار د محمد (ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دی تیږې بیا ورولې
دا جنډې د کلیمې چې څرنه رپې
دا د بدر له میدان راغلې ستنولې
د کعبې په توره کته لوظ کوونکو
د سرونو په بازوغاړې خلاصولې
صدقه د وینو سرو د پېتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولې
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږې
د تش تورکي پیمانې کله چاکولې
سمندرې خیرې غوځ کا خپلې غېږکې
که او به دا لګه ورځې ختنولې[1]
ساقي خُم ته د شا کاسه سرنا ست دی
خو که ستړکې لېونو بیا وغړولې

۱- ختنولې، چې د ختنو لهو ړکې وي.

پخه مه شه د توریال د مړه دی توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ښوندی مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي رالاندې هېوادونه

انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربوړکي انقلابونه
یو بیرغ د محمد (ص) به تل رپاند وي
نور دښېلمې[3] دي بادوړي بیرغونه

هم پوهنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
رارژېړي نوراومه او پړه رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ډنډاوی شي
په غرمبا روان اکاو[4] اکاو سیندونه

د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته د پراولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دښیلمې = بټول- سراسر، ٤- اکاو = بودم- ډک،
۵- شناختی = خازي

د هغو قامونو بڼه (1) د بڼې شي

چې لیندي یې د ظلم و شهوتو پړکې شي

چې یې کړې مفکورې او هلې نه وي

د هغو د خپلواکۍ کوږې جنډې شي

راسمني د مشرانو چې یې نه وي

بې درنې بکرې پلرینې یې ښنې ښنې (2) شي

لا شه نورې بنیادم تشې کاڼې شي

چې په برخې یې ژونده عقیدې شي

د شادو غوندې پېښې کړې د قامونو

چې یې جس د نو ښتون بسمې بسمې شي

چم په چم دی له خاورینې دیوې کړه

له دیوې نه عقوبت بلې د یوې شي

کچ شوملې (3) سره بیل بیل کړي

زمانه د شروند شار بیل کړي

د میو لاره یوه وي

چې څه کاندي هغه تل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- ښنې ښنې = ریبې ریبې، ۳- شوملې = تروې - شلومبې.

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبي ساتل کړي

په فرعون ځاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نيزه وړي
که آسونه د پېر تېختل کړي

د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم ګالل کړي

د کالا کوترو ته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

د باتوړانو نوغي[2] دې خوړکړ
درته دي پاتې تش پېخالونه

دلبه[3] مرداره څنډوې لاس کې
تش تپوسان پرې کوي سود[4] ونه

د چتو ښکارېې دوګزې نه کړي
هوښيايي ګرځي نيسي بازونه

۱- شهزاده = [illegible] کیاولی دکتاب نوم ، ۲- نوغي = اصل - نوغي خوړول - بېخ
وړکول ، ۳- دلبه = غوښنه - طمع ، ٤- سود = مینه

چې پرې اړې وي د باتورانو

نه ښکاري هغه دنګ ښیسترونه

له خدای اګاه شول او نه له ځانه

طالبان وايي کوم کتابونه؟

غرابين زنګ شه، او توري پڅې

یا تې ملا دي، یا یې بانګونه

○

وګړي ګوره په غورځنګو پرزو

نمرې له یوبل راشوکول کړي

کارونه واړه دلاس سبري دي

څوک شي سکونډلی او څوک سکونډل کړي

دښته منانو د ښکان راپنډ دي

دښمنانو ونډې ویشل کړي

یو پنجور هم خپل نوغې نه خوري

آدم لګیا دی آدم خوړل کړي

څوک په خمڅو[1] پسې راندۀ شول

څوک په اوږمکو[2] شونډ[3] وهل کړي

۱- خمڅې = د نرو جوارو دوډۍ - خوار خواړه، ۲- اوږمکۍ = غوړه زېړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شونډ وهل = لکه څاروي چې په ګیاه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري یې نه.

د قبر ځای د لولنګر نښته

ځمکه وال ځمکې را انغاړل کړې
دوړه تو غوښو د دوزې خېژې
خالق آخر به منځ ته کېدل کړې

د ځمکې مخ چې په بلهوا رئ
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپوږ او پلی سره یو سیال کړې
هغه ریښتینی کاروان سالار دی
وارته دې خوله زرغې زرغې کړې
تن را اوچت شه هم تن دې وار دی
مېږه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلی پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه توېږي
یو څو مار دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړې زرغون کا
بهر بیا ګوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بېلتون کله کېږونه دی
کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي
د دوران کوږې خوږې خوره او شه بدل

د رناوي او سپکاوي په جسواړ دی
ستا په لاس ده که ګڼې اوسې که نسل

نشه توره ګوری لار د ګټې نه ده
توریالیه! چې څونه شولې حق مسل

ساد، هغه چې په خولو یې د تندې خوري
تیار خوړ کړی د همه ولسیا غسل

دیګر ننګو کوکل پاک وي تل له ویرې
د رغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیوان بارکېږي
اوس وهي به یې دا یلبند شمال او ربل

حق ټولنې څنې پرته هر نظام کې
بنیادم له خپله ځایه راغورځېږي

د ککوړي د سړي ټوکړې د پاره
آدم زوی بل آدم وته ټیټیږي
یو شته من دی چې ټولنه کې ټولواک دی
نیستمنان خو په چغ شوی تل اوسیږي
د ناچارو کته باندې کتوي باندې
د چارمنو کتوی بې اکتې پخېږي
د بې وسو د خولو په ترمو څاڅکو
د وسدارو ماڼۍ رنګ، خمې ډکېږي
د رناوي چې په موړۍ[1] یا په دوتروي
لولنګ به په کنځیله خود ارزېږي

بې اسرې آسمان ته غږېدې غږېدې اړې
په ظالم چې به لا کله نسکوریږي
په زوخړه به یې غرونه شي ټول ویلي
په لړمون د ځمکې داسې اورختېږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی
بې ټولنې بنیادم څه دی؟ نه شی دی
ټولنیزه ژوند سمسور د سړي جس کا
د ټولنې مدعا واړه سړی دی

۱- موړی = پانګه ،

په ټولنه ریزکی لوی قهرمان شي
بې ټولنې قهرمان هم لیشتکی دی

چې ټولنه دې آدام په کلیمه وي
هله وایه چې خپلواک د آدم زی دی.

د ټولنې سره مل ، دڅان څارن شه
چې ستا «زه یم» د ښوندون ځانګړی شی دی

چې ټولنه یې باره[1] دارتیا[2] ناخلي
هر بنجمې خپل چارو کی هندوکی دی

کلیمه وار نړۍ یوه کورمه کړي
د یوې کورمې خوتل یرانغری دی

دازغوله ویخه سترګې را ټوکیږي
د پسرلولاره دغنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به څوینږي
سرې لنبې د خلیلانو خوراکه وي

سامري دزړونو پټ غلونه را نیسي
د مزنو پیت پړک هم په تیچه وي

شرق ناتاریې دوختونونیمه خواکړي
انقلاب چې یې په نیمه کلیمه وي

۱- باره = پیښتی ، ۲- ارتیا = ضرورت - نیګړتیا - کړمه .

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو مخود يې ارکجه وي

○

د شنډي تخم کرونکي عقوبت وي برخه شنډه
خېږ يې څه کړې چې نه مومي ځوک يې وږي له درست ونډه

○

چې د تمال اوښ وندانه د واړه زکات شي
سړلوي يې به دې هله په ولسات شي
چې نېستي د بېسمنانو نه غوڅېږي
اوردي پوړي په داسې خيرخيرات شي
ولسونه په مېړونو ښوندي اوسي
چې مېړونه په نيش لګي، خود ميرات شي
شريعت چې په انډول[1] د خپل وخت نه وي
عقيدې واړه ذکتې لات منات شي
د ښوندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دی، چې پيرزې يې په ميرات[3] شي
چې يې منډه نه له دين نه له سادينه
د ښوندون خوابزه په داسې ولس قات شي

۱- انډول = توله، ۲- سکه = سرمايه - راس المال، ۳- ميرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې اوښې ملامـا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غورځنګ(۱) ته دورنګان ورننوځي
ځان دې پوهه په دې ټکي هر سالار کړي

تا بيا ګرانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمي په اتبار اتبار ګونګار کړي

د دورنګو(۲) وي نظر په خپلو ګټو
کله غاړه کې تسپې کله زنار کړي

چې د ننګ خبره راشي کورغاړي شي
تش ميدان کې به د زور زوتود بازار کړي

تا ته لاپې د يارۍ وهي سوګند خوري
شا په شا دې له دښمن سره روزګار کړي

دوه مخيزه ژوندي په نه ژوندو ليکه(۳) دي
يو مخيزه شاه ځلمي يو مخيز کار کړي

۱- غورځنګ ـ تحريک ـ خوځند

۲- دورنګ ـ دوپړک ـ دوه ژبي ـ منافق

۳- ليکه ـ حساب

○

هم خپل جسم دی سرتوب خاوري ایري کړی
د دوړنګ عمر په ځان باندي ستم دی

ښبستن تول د قدر ور دي پیدا کړي
یو سړی د بل سړي نه په څه کم دی

تړ بیمار[1] د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیزو ته چي لاس شي رسولی
ولي سود یې په کلونو د شرم دی

باتوران چي د کونترو ځای له راشي
ای ویږلو! زړه هر چاودی دغه غم دی

دي تولنو او دودونو لیشتکی کړ
کمی لوی له کائناته بنیادم دی

په لویدیځ کي لږ له عقله رټايي ده
په ختیځ کي د هر لوري نه تور تم دی

○

نړیار[2] چي د فرعون وي نړامن نه دي
نړامن هغه، چي فرعون یې ور کول کړي

۱- تړ بیمار ← وهل تړل ۲- نړیار ← د بل دوډۍ ته ناست.

چې بې جسه وي جابروته تېتېږي
چې جسم نه وي جابر را بغول کړي

چې د بل په سترګو وینې تول راځه دي
ړوغ هغه چې یې پخپله څیرول کړي

نه سړي شو چې سړي یې خدایان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزي، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزي بازول کړي

ننګیالی دښوند نیمکړې هم پوره کړي
او ولس په خدائی رنګ کې رنګول کړي

په ذروکې یې چې ستوري رغون نکړل
هغې خوشی لوړه په لوړته تېرول کړي

◯

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمن
برکت دې شه ننګیاله په رشې

ښاپیرک په توروڅمڅو سر ښاسي
سوریا شه ختیځ رانولي پلوشې

د بازونو با تورانو به دي قات کې
تپوسانو ځنې غوره دی باشې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پښې راټینګوي به يې مشمشې[1]
لا ليدلي يې بوږستركې كليم نه دی
څكه كړې فرعونان لا په نشې
دحق ډوكه له خپل ځای ړقولې نشي
دباطل دا شدتونه خرخشې[2]
اړوپېچ چې له نقشې دكاڼنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

چې د نمر ستركه وبريښي
غوونه واوري كاندي ويلي
حق برياليږون هم ننن دی
كه يې نښته څوك په سيلي[3]
داوبو دمخ كيل نه دی
كليمه د كاڼې كيلي[4]
د نښتر د سيالۍ نه شوي
كه په خبر شوي ډېرې ډيلي[5]

١- مشمشه = پروپاګنده = ډنډوره ، ٢- خرخشې = جنګونه ، ٣- سيلي = ملاتړ
٤- كيلي = كرښې ، ٥- ډيله = يو وابنه .

بدخوګ بدو ته نه وايي
خلق شوي داسې ايلي
چې رنځور باوړي(1) وکړي
پوچې شي د دارو هيلې
له پولاد اصيلي زړي
خړې نه زړې اصيلې
چې نښتر له برمه درومي
نه ټينګېږي په يونيلې

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان ځانې(2) کړي
د هرچا تبر له تن دی
خپلې سپينې خپله پرې کړي
هر څوک قبر ځان له کني
هر څوک خپلې جنازې کړي
غليان له کوره زړي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هر څوک ځان ته تبې(3) سرې کړي
بيايې ځان باندې سرې کړي

١- باوړي = د ناروغې بيا تاندېدل، ٢- کانې = شندې غاړې، ٣- تبې = د کمتې تبخې

خپل عمل بری ښښــن دی
خپل عمل په غاړه پــرې کړي
ښښتن ظلم تیـری نه کړي
هرڅوک خپله د یوې مړې کړي
د فرعون دکـور له درنـده[1]
کلـیان جکې نـنـزې کړي

په مسـور[2] و باتورنه ننکوي نـوکې
د تنـزېه و تودې وینې یې مسوروي
د ننګیال کړلي خېټري، سمسورېږي
میرې وان او سپنځرې که سوسر[3] وي
د دوران تابیاد هغه چا دوس ده
پر غـ ښتنو ښرونـدون چې یې نظروي
د تاریخ تول ترزوی پرکونه ښي
چې مدام د ننګیالو موتی لښکروي
منکوان به خوحق د لارې تښتي
د هـر یو لاربه آخر پدې خیبر وي

۱- درنده = غولی۔جوس ۔
۲- مسور = دمنو کونو رنګ ۔ نیل پالش ، ۳۔ سرسر = دوکیاکېدونکی اور ۔

علیمه لوی چیناګر دی   تل ترتله په غور څنګ
سوسرونه پرې سپرلین دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

○

دکشر مشرفرق خوخود وی
څښتن لومړی دی او وروسته ي
دیونه کچ یې په نور وبـــــره
هغه قچیره، څواکمن مبره یې
چې دی خوبونه د هغه خپل کـــرل
هله په ولې یې، هله به شته یې
څکه دي غوره[1] خپل سراخـــلي
د هغه مت یې، د هغه کره یې
د هغه مل یې، په ژړم بســـل یې
له سین زور غونه بربوکینی نه یې
په سپکو کانو چې څان دې تولې
دا له خپل ځایه لا اخبر نه یې

ا۔ غوره۔ تورتهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

○

په درست عمر کې بونبه[1] دې نه ده کړې

دادې بازدې وهنده او دا میشکار یې

یو قدم له ځپله ځایه مخکې نه شوې

ډکانې غوځکې یې ټول عمر په لار یې

نه دې برید، نه دې ولجه، نه دې مبنود څه

هسې لوټ[2] یې او ډمکې په مخ بار یې

څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې

په نظر د صرافانو کټ بنسکار یې

حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې

ولې اوس هم زناري یې، بُت ګزار یې

لږه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه

چې داولې له همه قامونو خوار یې

چې همدغه مذهبونه دې امساوي

لکه رنده له کړنګونو به غوزار یې

○

دغلیانو په مسودونو

چې زنارونه و، هغه تسپې دي

۱- بونبه = لومړی ښکار کول، ۲- لوټ = بې هډو وکو ځاندره.

کتاب کښلی، باطله کړي

دکتاب مېنځ نن هغه کیسې دي

انځور هم هغه خدا ئې انځوري

ولې پرې شوې پوچ کښېدې دي

چې خلیلانو راړنګ کړولې

دامتیانو هغه کعبې دي

داچې یې نړون دکلیمو خېژي

چې ویخ یې کوړې بې کلیمې دي

دمذهب شروتې لیندې په لاس دي

ځکه یې ویشتي تل مُوندې دي

چې حق ننګي وه ځلمي وغشي

چې بې ننګي شوه ځلمي دُړمې دي

دباتورو دور تـــړل ده پـــر

لړزه ناسته یې په ځـــاله

دشړوند بړد(۱) کې، راځي پتي(۲)

دنصیب لیک ته اتـــاله

چې نیستي په هستي مـــار(۳) یا

څه به خلاص شي له زوالـــه

۱- بړد = سیالي، ۲- پتي = ورستي، ۳- مارل = حساب ول.

چې يې ګډه کليمه ده
ولې نه دي ټول را ټــــاله؟
بازداري دې خپله ستايي
په دېوال له تش پېغـــاله!!
په نرۍ باران پسخـه شـــي
اوم غـرڼ لوښي ګلاله!
دبل ګټې ته په طمـــع !
هيڅوک نه ګټي يې تالــه

خوارږه برسېره کا، تراخه به ورک شي
چاپېر ټولنه که هرڅو تـرخـه ده
تيرې به وي ترهغې څـلي څـلي
چې دي ډيوټ باندې ډيوه خوږه ده
حجره، جمات کې يې ريښتيا وويل
له يو مخيزنه ولسيا خپـه ده
د راښياکې بورجل ته ځان ږسوه
که لار د سروغنو چاپه چاپه ده
د صبا لاره څوک د ب کولی نه شـي
مننه داوخت ته که توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېرمنې وويل
دا د برنګ لارې لومړۍ کړپه ده

○

ښه عمل «زه یم» نرغون کړي
بد عمل د «زه یم» زنګ شي

چې په «زه یم» شهسړی (۱) شي
دوه جهانه یې قلنګ شي

شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخي شي دورنګ شي

بیا د «زه یم» ژوندانه دی
چې کالبوت د خاورو رنګ شي

چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي

مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې د خدای په رنګ کې رنګ شي

په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که د چا ننګ شي

---

(۱) شهسړی = سترسړی - لوی سړی.

کښېنیده په پرې ستا عمل دی

که دې "زه یم" سرانځور دی

شو سره هسکه دلې هوري

چې په "زه یم" کې سمسور دی

چې ځوانکه[1] یې شي تورکې

تش لمنی، هم مختور دی

ای د خپتي غم خورکو!

خپته هم، خوشږوند څه نوردی

دې آدم، آدم په زه یم

بې له زه یم د آخور دی

چې د تش نس او د نوس شي

سرې ذات پورې پېغور دی

د مېږو نو تېرو تورو چورنګ یو رل

د اتي په امېلې چې غوږ مېږ بدل

د هغو ښاړو بنه بنه الوزي

سرچپه چې جوړه باز نه نیغېدل

۱- ځوانکه: د زړي یا تخم هغه شونې تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبیلو خوړونه رغبتي
چې له حق ځني ناحق ته اوړېدل

چې خوړلي سوګندونه یې د وفا وو
دار یې یښې په اوږو وګرځېدل

د رندو کلي کې کراني خرمهرې وې
او لا لونه په سوپیا کو خرڅېدل

د کلیم په برخه دا رنګې مږرواک وُ
چې له واکه بې واکې ته پسخېدل

د مېړونو پولادي متې سنګر وي
تور بریښونه یې شملې د قام د سر وي

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړي
یرغلونه د باطل چې یې په سر وي

د مېړونو نغري کوندري شریک وي
شیخ ملې دوتر یې وار یو دوتر وي

مخور د زړاني هغه تومسن دی
چې پرانستي یې په درستي نړۍ ور وي

د زړه زم چینه به یې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستې ځېلې د نښتر وي

په نېږوکې يې دوړانګو ستورې ولاړ شي
ننګيالي د نمرخاته ختلي نمر وي

که د ينګان لري هر ځوسترې وزرې
لويې مارې د باتورو په ځيګر وي

چې کاسير وي په پښتونۍ کې بربنډ وي
حيا خپله حيا ناکو له ځادر وي

پردې بدشي د کنډوی خپلې نکولي[1]
بدې کړونې خپلو بد و له اشر وي

د مېړونو د څنګوټ هم دغه دود دی
ياد هيږ تول مارڼ يا تول نهر وي

○

چې يوه يې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجي[2] لاس وي
په توده کې يک[3] جلب وي

○

نه نور د کائنات د ه | نه د شرونو د دستوراو لاره
چې يوځو دي په وله[4] وي | او د نورو بر خه خواره

۱- نکولي = پخکړې - لمده بل، ۲- کنجي لاس = خپلو کې کلک لاس ورکړي.
۳- يک جلب = چې آسونه يې څنګ تر څنګ روان وي، ٤- په وله = مارڼ - هوسا.

د مېړونو لار[1] لومړۍ توري وهل دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویشکر شي

د مېړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مېنې بڼې را کاږي او نسکر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بوّیه[2]
چې ولس یې د شړې وي، شړیور شي

زمانه که ببر شوی اباسین شي
شاه ځلمي ور ته پښې بنجې کړي تورغر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خو هسې خلقې خوشې کرکر شي

د سینا په دونهه پنډ ټول سربری
دیوې دونمې ترمخه یوتبر شي

برغو[3] پوک وهه، ډنګ ورکا نغارې له
دا خواره واره بنجخې[4] که لښکر شي

۱- لار = قانون، ۲- بویه = پکار دی، ۳- برغو = سنکر- تورم،
۴- بنجخې = درې خچې (په اصل کې دونې بوټی سرغوته وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په توربرېښ چې په ميدان کې جنګيالي وي
سر ځيرې کې يې وتلي ننګيالي وي
په خپل کورکلي کې د ېرخلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نوميالي وي
چې کليم ورته بېرغ د يرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بريالي وي
کليمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د مېړونو خو هم دغه دوه کالي وي
که لوی شی دی هغه منډ دابدالي دی
په داځه که دچا توره ابدالي وي
په سومنات دغوابين په خوله بانګ وائي
چې په خټه کې يې ګډه بلالي (رض) وي

بازدارې پورې پېغور شولې بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې تېپوسان شول
په مټولنه کې رنها پوښتې زانغله
که وکړي تول د سيلمې نه حاجيان شول

فرعوني او هاماني په زلزل کوره

پدې شغږوکې یو څوکه کلیمان شول

چې ډیوې یې ستا پلرینې واخستلې

د مېږې له ځایه پورته شوآتیان شول

د همت سپاره دې وبوګنېدل هسې

خر سپاره درته له پامه وزبکان شول

زړه ریالی له خپلې مارې پرېشان شو

پرداخه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

ای تورانکی اوردزړه ونــــولــــه

ستا یوه کوکه ورکېدلی نه شــي

ننپره شلونه دازغــوکه وې تــل

د ستوکو لاره څوک نیولی نه شــي

د کیدړانو په اور ړوکې چــړې

د زمري غورځب خطا کېــدلی نه شي

چې شي لاس بری دفطرت په لارو

په هغو چړک را پرېوتــلی نه شي

د نن په ګټه چــې بېې سودکړېدی

د صبایې میدان ګټلی نه شـــــي

چې له دې ځمکې پورته شوي نږدې
خبر د بل نړوي سراو پلې نه شي

په شاه ميرو يې انګازه شوېده
که يې بنجخي نسن ليدلی نه شي

◯

چې د ليچو نړور پيدا کړي تووه دار شي
چې چنګېز يې وتري نو هغه لار شي
چې وسلو متو سره کليمه نه وي
که دغو پښان تومن وي تار پتار شي
له دستور د کا ئنا ته ښنګ وښتي
د کندوا نبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنيا لويه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لويي ميراني شي کولی
چې د خپېتي د غمو نو نه وزګار شي
خواري بويه خو په حقې لارې بريه
خرېک کله په خولو وينو چنار شي
ته پخپل بخرکي ولې ناو يسايې
هم بخرکي چې خونډي کړي سور انګار شي

شنه راستي د سروي هيڅوک خيم نه خوري
که پرې تېر د خزانو تر پېښار شي

د باطل د وېرېتکي خو کليمه ده

له نيمګړو مفکورو هيڅ نه وېرېږي
د پرقامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خو د ټکه سره تيغ نه وېږې کيږي
نړېړي[1] ټول سمسورېدل څوخت تر منځ کړي
تلوار ګړندو! ديک پسوار باندې تودېږي
پلويانو د روسوا وليننن! واورئ
دا نړۍ ستاسو په وړاندې به نوړېږي
بنسټونه د ړوندون په يوه حال وي
ادا بنې مکوله وخت سره نوړېږي
ټول بدلون يا نه بدلون ړوندانه ندي
خوار هغه دي چې يولور ته ځنګنېږي

په شونکار دا باسين چې شوي پورته
ولې چپ يې د ماښکې سندره نه کړه

۱- زېږي = نړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا راکوِنه دخزان نه رګونه تېر شول
خود سروې شنه جامه یې زیړه کړه
چې رښتیا ویل دکومو خولو توړوه
بر په داریې له رښتیا و بله نه کړه
راغلل ډېر انقلابونه دلې هورې
ولې درسته یو سالار کلیمه نه کړه
میړنې په میړنې پسې لوګی شه
خو باطل سره توده یې سره نه کړه
تېر و تړو، تهمتونو او خوږي هم
هیڅ کچه د یتیا لوعقیده نه کړه

چې د سرو وینو پیاشې پکې ځلېږي
شاه ځلمي هم په هغو لاړو چلېږي
سر سجدې د جماتونو په پوړونو
د میړه په یوه هڅه نه ارزېږي
ککرۍ د کلیمانو وي تل هسکې
شکور وې ککرۍ ورنه ټیټېږي
حقملان له زمانې وي پېړۍ مخکې
خلق نور د زمانې په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګیږ دی
غل د رغل به له جنګ غالي پښاکیږي
ته دې خپله غاړه خلاصه په مړدې کا
دې نه مه ګوره چې کله صباکیږي

د میړه له مټو پاڅه   د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو وستو ګرګو   بود هیڅ پورې اور کا
دا خدایان د هیڅ نګي نه دي   ولې ته ستر ګي د بوّر[۱] کا
د قامونو ونډې ځمکه   د آدم تالیزه کور کا
دا د غوښونتش لوټونه   په حلقا د جسونور کا
د ښښتن په ګنبد وکې
خپلې چارې دې اخوړ کا

په تیروتوروبرغنده ځي
ننګیالي ځي په خپل منده ځي
د میړه د خولـــــوونږم
د سپرلو له ګرده ونده ځي

۱- بور = نهرى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ښتنه چې هم غن وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟
هغه پښې پرې کړې بویه
چې د خلقو په مرکه ځي
د تسپو خاوند ته خیر دی
که ځي دار لره، لونه ځي
وسپینیزې خټې(۱) را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي
چې په شانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه موې
څه یې ویره بیا له اوره
زړې مات ورو کې کور کړې
شي همغاړې له شه کوره
په چرسو(۲) به تر څو سود کړې
کائنات ځنې پلن پسوره
د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړې جامه نوره

۱ـ خټ = کمیس ـ یمنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخيره تل پائېږي

خير دي نشته سرېخوره!

د فطرت په هنداره کښي

له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځان من دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سيلاب غرورنه لړېږي

څه ارزښت دلې د خس دی

يو په لس، هم يو په سل دی

پياوړی چې په جَس دی

د هوسو د غزالې (۱) نه

د زمري ورتېره وس دی

په زرګونو دلو سرَد (۲) له

يو بڅری د اور بس دی

ګړندو پرې ږيره ګَل کړه

د مېته وُ کاروان پس دی

۱- غزاله = دهوسو سبل

۲- سرد = يو واښه

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لګه کرګس

په درست قام یې لګولي
له پېرو واسې کرګس

دوی ریښمین له سره واخلي
قام له پاتې شي یکرس

روزي د رب کاندي ولس ته
بیا کوي مانځه او دس

د بې وس ونده کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وس

د "لا ترګضوا" وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هوس

چې څټکوي ظالمان شي
سینه یخه د جهان شي

چې خدایان پر مځکې پرېوځي
رااوچت بنیادمان شي

چې ځانګړی دوتر ورک شي
په توبنه لولنګران شي
کليمه هله په پښو شي
د باطل بوږ جل چې وران شي
زورداري کې ځانا ځان وي
کليمه کې تول يو ځان شي

پدې شخړو پرکښو کې
هم هغه ځلمي الغور دي
چې د تول نوغي د خيره
همه چارو کې حقطور دی

پور په جسو شه بيا ګوره
چې يوتن ښنګه لښکر شي
د ميړو له چارو برېښي
په تندی اخستې غر شي
هر دمخو بر خپږتيا ده
چې خړېک پاڅي نښتر شي
له تنې زوخ چې اوچت شي
لکه نمر پړې تل سحر شي

چې ښروندی وي د ښکار ځله
تو دې وینې خود ښهپر شي
زمرین ګواښنه شاه ځلموته
سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړې دو رمې دي
ځکه یې غشي بې پلې دي
چې له بازچیتوته ناست دي
پیغالونه یې ولجې دي
ولسات لکه تنزري
د ښکاریانو په ښچې دي
د بل مخه یې ښوله مخه
پرکښې نه دي ښرمې دي
د نمرود وسیلې وایي
له آنزې یې عقیدې دي
چې نومرې په سرو دي
د سروتشې پینې دي
دباتور نخښې یې نشته
لاملخې تولې جوړې دي

د یو شرق زغملونه دي
دا پڼې دومره اومې دي
پکې زه یم بوده نه شه
وجود تشې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی "زه یم" لکه حق صمد احد دی
تن زانه دی ولې زه یم لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ دی

○

د هر زړي په درون کې د خپل ستر وجود انځور وي
تیغ، تنه، ځانګې کلونه یې هم کامونه په خپل لور وي

○

دیکونکه برید میږونه نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لړنه دي که ساړه نه شي مستونه
لمن څه چې ځادر خورکا د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سر پراوي یې ژوند دې شخړې پړاوونه
خونې خونې ستور تلیږي تازه نه کړه یو ځونه
که تنها کوټه کښېنې شي کوټه به منزلونه
قدم تېز کړه، چې غږېږي ستوره تلو کې جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورکزونه به پلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تورغر شي

وړانګه کړه شي په وړانګې
ړا دېره نوې نمر شي

چې حجرې غښتلې پاڅي
نو د هِکځ ځاندرو سحر شي

ننګ له ننګه چې کوشېر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي

چې سپېنګیر سره صف تړ شي
هله الله اکبر شي

هڅې هڅې چې په ګواښ شي
نو څوغې نوې په سر شي

شهسواران چې یکځ جلب شي
د بړدونو[1] لوی اختر شي

تور په تور باندې شي پورې
سترګې سترګې یو نظر شي

لارې لارې هر آسمان شي
چې همت همت وزر شي

---

(۱) بړدونه = ولجې، مال، غنیمت.

د ژوند پيښې شي مخ لسوځي
چې شوګير تېره نشتر شي
چې ګټل بخښل توره شي
بيا آدم جنت ته ورشي
چې دعقل سپاره وينښ شي
پوچ خدايان هله ړبر شي

د وجود توره زيږون دی	او د "زه يم" نوښتون دی
نوښتون کړه د ژوند تره	نوښت "زه يم" له پاخون دی

يو غورځی دی اباسين دی	غروند غرونه دی يو نيز دی
يوه هڅه دی سپوږمۍ ده	يو يرغل دی ستورتلېز دی
له تش ستر لاس اوچت شوی	اوس د هرغوره غوريز دی
ستا د توري له ټکوره	کائنات ټول سندريز دی
غړاغه دی له همته	ګل لمني ګل مخيز دی
لا د ژوند غرمه ده لري
د آخو اوس لا سوړ کهيز دی

○

که د ژوند نقشونه پېر دي
ته د واړه ژوند انځور یې

نور ژوندون دي همه پلي
همېو ته یې چې شهسور یې

واړه توکي یو یو رنګ دي
ته له رنګه سپرلي طور یې

د هوسۍ په سترګه د ننه
هم باتور کسی د بور یې

د ذرې په ځاندره نمر یې
په قطره سمندر سپور یې

ته په ځمکه کې آسمان یې
په سر او بو کې اور یې

د لښې سره پیاځه[1] یې
لا شه توره، هم تکور یې

چې راغونده شي موټي خاوري
کائنات شي چې ورځور یې

د ججرو په ارونکه کې
له ظاهر لیده څه نور یې

۱- پیاځه = د ښاتو د ک ګبین

نور کورونه په تا تنګ دي
ته همسیال د خدای د کور یې

مفکورې به د وېرې پوچ شي
د دې یو کلیمې وړاندې
چې یې پښن سندرې وایي
په صبا یې وایي ساندې

په تولنو کې زرغونه — دا د یوې او هشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دی — د خولو وینو رنګونه
د شاه منتو الامي یې — اسمانکه سنګرونه
کښېدي یې د کړاو دي — ویر سپېرلي شالیزارونه
د ناغوسترکو شوګیر یې — شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګرېزیې — خوږې وکړې شوالونه
د عقلي مبنود رشه یې — هڅوبونه، تهذیبونه

د ځلې د نرګس غوښ دی — پسرلي یې تا نګه راتلی شي
په اړکه چاپېریال هم — انقلاب زرغونېدی شي
عکسمته پرګنو نه — مله د لارې تولیدی شي

میړه مل که د ښبنستن دی   له ښښتن مځکي کیدی شي
د تیروازغوله تخرګه   نوی ثروت دراستر کیدی شی
دفرعون له خپله درنده
کلیمان راپاڅیدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی   لا ډېر لري له خپل ډګ دي
که په تومنه باتوران دي   لا په چاروکي لولکئ دي
فلسفیان یې هلکئ فکره   لا، له زړه یې بې درکئ دي
په دې ویړ لوی کائنات کې   په یو ځمکه، نمرتاوکئ دي
که خپلوا که ډېر ځان بولي   چې یې ګوری لاابل وکئ دي
دشپانه ځاري لا نه زړه ده   شرمخان دخپل کنډک دي
لا یې عقل ډېر کچه دی   لا په ډېر جهلونو ککلکئ دي
د سرښوره نغوتکو   په لاسونوکي لینزکئ دي
زبینا کیان یې په جوش کي
هغه شان په امبولکئ دي

لا په سر یې فرعونان شته   لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریزکی دي   لا دو چې ډېرخدایان شته
د ولاړې ځکه نه شول   چې پرې پټ شلمان شلمان شته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا په دار مسیح پاخېږي   لا لنډ پاري مذهبیان شته
خلیلان شړونې کړي   د آذر لا لښکریان شته
هر نوښت ته کفر وايي   لا مخ تختي زناریان شته
قلمونه په اور سوځي   لا د علم غلیان شته
آدمتیاله لا یو خوب دی   لا د قام، خاوري بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کېږي
د خښتن او د خپل زه یم
په اړیکو چې رسېږي
وخت به اخلي دا حیوان چې
د سړي په پښو پاڅېږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د بربري، نسکورېږي
او د جهل کتابونه
د خنداتوکي جوړېږي
وخت به اخلي کائنات چې
ستر آدم ته بیا ټیټېږي

د آدم په پاځېدو کې
لا د وېرو وپیرو ځنډ دی
د دې دوو پښو ځاروی ته
لا په ځټ کې لوی کولند دی

ته په بتول کائنات برېږې   خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په زړه یم   که سیپۍ په تن بهرېږې
په یو ځاځکي کې توپان یې   په ذرې د ننه غرېږې
برسېرنه که لاک ښکارې   چې په جسم شي نو سره زرېږې
ستا توبرۍ توره دې "زړه یم"   هم په "زړه یم" ولجه کرېږې
که ورستۍ راغلی کاروان کې   خو دواړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی   د بهر هستۍ په چرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه   لا د نیم ځان روزنګرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځور ګرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د خښتن د برش سری دی

الکتاب په ادم زونـــی
لا نه ښودن آخرنی دی
که هر څو مره لغونی دی
خو هر زن کې صبانی دی

حق لا اوس هم نا ویلی
که ویلی د ننـدلـه دی
فرعونی دی په خمار کې
نازیږي کلیمه دی
چرک پرېوتی سیلاب زوځي
نوح پلوی بې بیړه دی
د کعبې سپایان جوت نه دی
آتیوان بیا په غدره دی
یو مذهب دکښتي نه دی
دالیندی واره بې ژړه دی
خلق خبتي د بتـکور دی
ځکه ښخي آذره دی
نا پوهي د هر وګـړي
په وګړي په غدره دی

مفکورې پوچې نیمګړې
بیکیلکونه، تیزندی دی

چې خوندي دي کړه وړه شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بیرته شرق په خپل تندي شه
دباتورو جس پې بایلل
چې دچتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوري
چې دپولو ځای بندي شه
دخلیل ع پرې ته ویتې
دبتانو وهندي شه
چا تونګ داسمان وخور
څوک ږغلا په ګرېندي شه

PROPERTY OF
ACKU
7550

ژوندانه تول یوځانیز دی
که هرڅومره کې رنګین دی

مخ د تلو په سو مخه
که هر تو کی بل مخ یز دی

په يو بم په زیر حبار وځي
دار باب که زر تار يز دی

لاړي لاړي يوشهلاره
تهل تلی یوشه تلیز دی

ستور تلیز ستور تلیز کورکور
کائنات يوشه کوریز دی

پدې دومره هڅ ځاندره کې
ځمکه ناشي غونډې ځیز دی

خو ځمکه زی په شونې تیاو
دهمه شروند دتوزیز دی

○

په تنزومت کیر او کړه
شیش بیا واخله ویرجهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
متي راښکه بیا شلمان ته

ستاتقدیر څه ځمکه نه ده
لاړي وباسه آسمان ته

له بېلې دریاب ته واوړه
له تنګۍ نه پلن دامان ته
غوږ کښېنه په لینده کړه
بیا ورکښېوزه ښخ کمان ته
له سپېرغودي ډېر ژوند وکړه
لاس کړه اوږد نمر ړوبنان ته
پوهه بوڅه څیرکتیا له
څیرکي راښکه ایمان ته
په نرۍ ورخوږېدو کې
ګرځېدلی اوسه ځان ته

PROPERTY OF ARIC Established 1979

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library